

Уставни суд Републике Српске, на основу члана 115. Устава Републике Српске и члана 60. став 1. тачка д) Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12), на сједници одржаној 28. октобар 2020. године, д о н и о ј е

ОДЛУКУ

Одбија се приједлог за утврђивање неуставности члана 107. став 4. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 1/16).

О б р а з л о ж е њ е

Удружење пензионера Републике Српске, које заступа предсједник Раде Ракуљ из Бање Луке, поднијело је Уставном суду Републике Српске приједлог за оцјењивање уставности члана 107. став 4. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 1/16) у односу на члан 10. Устава Републике Српске. Предлагач наводи да се примјеном оспорене законске одредбе доводе у неравноправан положај жене-мајке у односу на жене које то нису, јер их послодавци приморавају да, иако оне то не желе, раније одлазе у старосну пензију односно да оспорена законска одредба онемогућава жене-мајке да раде пуни пензијски стаж и да остварују плату, а самим тим и да остваре већу старосну пензију. На овај начин се, како наводи предлагач, послодавци рјешавају старијих радника односно женске радне снаге чиме је учињена велика неправда женама-мајкама која се граничи са дискриминацијом, а уз то нарушени су и основни принципи на којима се заснива систем пензијског и инвалидског осигурања због чега предлаже да Суд утврди да оспорена одредба Закона о раду није у сагласности са Уставом.

Народна скупштина Републике Српске доставила је одговор у коме је оспорила наводе из приједлога истичући да предлагач на непотпун начин тумачи одредбе Устава, те је, између осталог, наведено да је уставни основ за доношење Закона о раду, чија одредба је оспорена, садржан у тачки 12. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске којим је замијењен члана 68. Устава, те члану 70. Устава, као и да је законодавац, у потпуности, остао у оквиру својих ингеренција када је, доносећи предметни Закон, уредио питања у којима жена-мајка стиче право на пензију за једну годину мање стажа осигурања за свако рођено дијете у односу на услове за стицање права на пензију уређене Законом о пензијском и инвалидском осигурању. У одговору се, надаље, наводи да оспорена законска одредба не повређује или угрожава било које право грађана прописано Уставом, већ омогућава провођење уставног начела из члана 36. став 1. Устава, према којем мајке имају посебну заштиту. Уз то, у одговору се истиче да се наведено право, као и сва друга лична права, може искључиво користити на лични захтјев, односно да без подношења одговарајућег захтјева од лица коме је то право признато, исто не може бити ни реализовано. Поред тога, у одговору су оспорени и остали наводи предлагача те наглашено да незадовољство одређеним законским рјешењем може бити само предмет законодавне процедуре и као такво није уставноправно релевантно као и да није на Суду да, у ситуацији када је законодавац остао унутар својих овлашћења, цијени представља ли законодавство најбоље рјешење за уређење одређене области, односно да ли би законодавно овлашћење требало искористити на другачији начин.

Према оспореном члану 107. став 4. Закона о раду („Службени гласник Републике

Српске“ број 1/16) жена-мајка стиче право на пензију за једну годину мање стажа осигурања за свако рођено дијете у односу на услове за стицање права на пензију уређене Законом о пензијско-инвалидском осигурању.

За оцјену уставности оспорене одредбе Закона о раду од значаја су, по оцјени Суда, одредбе Устава Републике Српске којима је утврђено: да су грађани Републике равноправни у слободама, правима, дужностима, једнаки су пред законом и уживају исту правну заштиту без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вјероисповијест, социјално поријекло, рођење, образовање, имовно стање, политичко и друго увјерење, друштвени положај или друго лично својство (члан 10), да породица, мајка и дијете имају посебну заштиту (члан 36. став 1), да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају непосредно на основу устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих од њих утврђују законом, те да се законом може прописати начин остваривања појединих права и слобода само када је то неопходно за њихово остваривање (члан 49. ст. 1. и 2), да Република уређује и обезбјеђује, поред осталог, радне односе, заштиту на раду и запошљавање (тачка 12. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске којим је замијењен члана 68. Устава) и да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акта (члан 70).

Поред наведених одредаба Устава, у поступку оцјене уставности оспорене законске одредбе Суд је имао у виду да се Законом о раду, чија одредба је оспорена, уређују радни односи, права, обавезе и одговорности из радног односа и други односи по основу рада у Републици Српској, ако посебним законима није другачије одређено (члан 1. став 1), те да је овим законом, између осталог, прописано да радни однос престаје кад радник наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања (члан 175. тачка 2).

С обзиром на садржину оспорене законске одредбе, као и разлоге њеног оспоравања изнесене у приједлогу Суд је, приликом оцјене уставности предметног законског рјешења, имао у виду и Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник Републике Српске" бр. 134/11, 82/13 и 103/15), којим се уређује обавезно пензијско и инвалидско осигурање на основу међугенерациске солидарности и добровољно пензијско и инвалидско осигурање за лица која нису обавезно осигурана по овом закону, као и права и обавезе на основу тих осигурања. Овим законом је, између осталог, прописано: да право на старосну пензију има осигурач када наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања (члан 41); да осигурач који нема навршене 65 година живота има право на старосну пензију када наврши 60 година живота и 40 година пензијског стажа, а да осигурач же нема навршене 65 година живота има право на старосну пензију када наврши 58 година живота и 35 година стажа осигурања (члан 42); да се осигурачима који има навршен стаж осигурања са увећаним трајањем старосна граница за остваривање права на старосну пензију из члана 41. овог закона снижава за укупно увећање стажа (члан 43. став 1); да се постојеће за остваривање права на старосну пензију покреће на захтјев осигурачима, те да захтјев за остваривање права на старосну пензију осигурачима из члана 11. овог закона може да поднесе након престанка осигурања (члан 118), те да се постојеће за утврђивање пензијског стажа покреће на захтјев осигурачима,

од-но-сно ко-ри-сни-ка ста-ро-сне или ин-ва-лид-ске пен-зи-је, као и на за-хтјев чла-на по-ро-ди-це умр-лог оси-гу-ра-ни-ка, од-но-сно чла-на по-ро-ди-це умр-лог ко-ри-сни-ка ста-ро-сне или ин-ва-лид-ске пен-зи-је (члан 121).

Имајући у виду наведене уставне и законске одредбе Суд је оцијенио да оспорени члан 107. став 4. Закона о раду није у несагласности са Уставом. Приликом овакве оцјене Суд је имао у виду да је законодавац, полазећи од уставног овлашћења из тачке 12. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске којим је замијењен члана 68. Устава, као и одредаба члана 36. став 1. и члана 49. ст. 1. и 2. Устава, оспореним законским рјешењем прописао додатни услов за остваривање права на старосну пензију који је настао као посљедица материнства односно услов који омогућава жени-мајци да, на основу рођења дјетета, оде у пензију за годину раније по сваком рођеном дјетету. Оспорено прописивање које омогућава женама-мајкама да под повољнијим условом остваре право на старосну пензију у односу на услове за стицање права на пензију који су прописани Законом о пензијском и инвалидском осигурању односи се једнако, на све жене-мајке, што значи да је то право доступно, под једнаким условима, свим лицима из наведене категорије осигураника. Тиме није, како то тврди предлагач, повријеђен принцип једнакости из члана 10. Устава, односно оспорена одредба није у несагласности са том, а ни са другим одредбама Устава.

Уставни суд није надлежан да оцјењује примјену закона, те указивање предлагача да оспорена законска одредба даје могућност послодавцима да се ријеше старије женске радне снаге, односно да приморавају жене-мајке да раније одлазе у старосну пензију није, по оцјени Суда, од значаја за одлучивање о уставности наведене законске одредбе. Наиме, оспореном законском одредбом прописан је само додатни услов који омогућава женама-мајкама да под повољнијим условом остваре право на старосну пензију у односу на услове за стицање права на пензију који су прописани Законом о пензијском и инвалидском осигурању, али је остваривање и коришћење права из пензијског и инвалидског осигурања и даље прописано искључиво Законом о пензијском и инвалидском осигурању, и остварује се на начин и у поступку који је прописан одредбама тог закона.

На основу изложеног одлучено је као у изреци ове одлуке.

Ову одлуку Уставни суд је донио у саставу: предсједник Суда мр Џерард Селман и судије: Миленко Араповић, Војин Бојанић, Амор Букић, Златко Куленовић, проф. др Душко Медич, Ирена Мојовић, проф. др Марко Рајчевић и академик проф. др Снежана Савић

Број: У-89/19
28. октобра 2020. године

ПРЕДСЈЕДНИК
УСТАВНОГ СУДА
Мр Џерард Селман, с.р.